

VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ A HOTELOVÁ

Manažment cestovného ruchu

Dominik JURKECH

EKOLOGICKÝ CESTOVNÝ RUCH  
ECO TOURISM

BAKALÁRSKA PRÁCA

Vedúci bakalárskej práce: doc.PaedDr.Peter Čuka,Ph.D. assoc.Prof.

Brno, 2015

Meno a priezvisko autora: Dominik Jurkech  
Názov bakalárskej práce: Ekologický cestovný ruch  
Názov bakalárskej práce v AJ: Eco tourism  
Študijný odbor: Manažment cestovného ruchu  
Vedúci bakalárskej práce: doc. doc.PaedDr.Peter Čuka,Ph.D. assoc.Prof.

Rok obhajoby: 2015

Anotácia: Cieľom záverečnej bakalárskej práce je poukázať na ekologický cestovný ruch ako dôležitú časť cestovného ruchu a jeho potrebu pre spoločnosť.

Annotation: The main goal of the thesis is to show the ecological tourism as an important part of tourism and the need of tourism for society.

Kľúčové slová: cestovný ruch, ekologický cestovný ruch, agroturistika, vidiecka turistika

Key words: tourism, eco-tourism, agro-tourism, rural tourism

Prehlasujem, že som bakalársku prácu *Ekologický cestovný ruch* vypracoval samostatne pod vedením *doc.PaedDr.Peter Čuka,Ph.D. assoc.Prof.* a uviedol v nej všetky použité literárne a iné odborné zdroje v súlade s aktuálne platnými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Vysoké školy obchodní a hotelové.

V Brne dňa 17.04.2015

vlastnoručný podpis autora

Týmto by som sa chcel poďakovať svojmu školiteľovi doc.PaedDr.Petrovi Čukovi,Ph.D. assoc.Prof. za odbornú pomoc a usmernenie pri písaní mojej bakalárskej záverečnej práci, za cenné rady a za ochotu.

# OBSAH

Obsah .....	5
Úvod .....	7
I. Teoretická časť .....	8
1 Cestovný ruch.....	9
1.1 Historický vývoj cestovného ruchu .....	10
1.2 Význam cestovného ruchu .....	11
1.3 Faktory ovplyvňujúce cestovný ruch .....	12
1.3.1 Demografické a sociálne faktory.....	12
1.3.2 Ekonomické faktory .....	13
1.3.3 Politické a právne faktory .....	13
1.3.4 Technické faktory.....	13
1.4 „Dedičstvo“ ako primárny zdroj cestovného ruchu .....	13
1.5 Vplyvy cestovného ruchu.....	14
1.5.1 Priame vplyvy cestovného ruchu .....	15
1.5.2 Nepriame vplyvy cestovného ruchu .....	15
1.5.3 Žiadúce vplyvy cestovného ruchu.....	15
1.5.4 Nežiadúce vplyvy cestovného ruchu .....	16
1.6 Životné prostredie .....	17
1.6.1 Životné prostredie a jeho rozdelenie .....	18
1.6.2 Vplyv cestovného ruchu na životné prostredie .....	19
1.7 Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu.....	21
1.7.1 Cestovný ruch ako faktor udržateľného rozvoja .....	22

II.	Praktická časť .....	24
2	Ekologický cestovný ruch .....	25
2.1	Kritéria ekologického správania sa organizátorov zájazdov .....	26
2.2	Formy ekologicky šetrného cestovného ruchu .....	26
2.2.1	Vidiecky turizmus .....	26
2.2.2	Agroturistika.....	28
3	Biskupické luhy.....	30
3.1.1	Výskyt biotopov v lokalite .....	31
3.1.2	Výskyt rastlínstva a živočíšstva v lokalite .....	31
3.1.3	Navrhované manažmentové opatrenia .....	32
3.1.4	Vybrané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území .....	32
3.1.5	Možnosti využitia jednotlivých foriem ekologického cestovného ruchu v danej lokalite .....	33
4	Prieskum verejnej mienky študentov o ekologickom cestovnom ruchu .....	35
	Diskusia .....	41
	Záver.....	42
	Použité zdroje .....	43
	Zoznam obrázkov, grafov a tabuliek .....	45

# ÚVOD

Ekologický cestovný ruch ako alternatívny spôsob cestovania, ktorý je viac tolerantný k prírode v porovnaní s klasickým komerčným cestovným ruchom, sa stále častejšie stáva preferovanou formou cestovania. S rastúcim trendom ekologického cestovania je však nevyhnutné zapájať aj ďalšie oblasti, ktoré môžu vplývať na životné prostredie.

Cieľom ekologického cestovného ruchu nie je budovanie nových infraštruktúr ale predovšetkým využívanie zdrojov v prírode, ktoré už existujú respektíve ktoré nám ponúka príroda sama. Ekologický cestovný ruch do veľkej miery pozitívne ovplyvňuje vzťah ľudí k prírode, rovnako ako aj k ich zdraviu. Príroda ponúka širokú škálu možností ekologického trávenia voľného času vo všetkých ročných obdobiach. Otvára sa tu nový priestor pre podnikanie a ďalšie služby s tým spojené. Takýto druh cestovania je prínosom nielen pre prírodu, životné prostredie, ale aj z ekonomického hľadiska. Zároveň môže napomôcť v otázke nezamestnanosti v odľahlých regiónoch, kde nie je priestor pre iné formy podnikania. Šetrným spôsobom k životnému prostrediu, napomôžeme nie len sebe, ale aj budúcim generáciám.

Cieľom bakalárskej práce je stručne charakterizovať cestovný ruch a analyzovať potrebu jednej z jeho foriem – ekologický cestovný ruch a poukázať na vybranej chránenej oblasti jeho nutnosť. Zároveň prostredníctvom dotazníka zistiť povedomie mladých ľudí o formách využitia cestovného ruchu.

# **I. TEORETICKÁ ČASŤ**



# 1 CESTOVNÝ RUCH

Pojem „cestovný ruch“ má lingvistický základ v slovách „cesta“ a „ruch“, z čoho vyplýva, že podstata tohto fenoménu je samotný akt cestovanie.

Cestovný ruch môže byť charakterizovaný z viacerých hľadísk. Podľa M. Gúčika je cestovný ruch: „súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo miesta trvalého bydliska a obvykle vo voľnom čase. Ich cieľom je oddych, zdravie, poznávanie, rozptýlenie a zábava, kultúrne a športové vyžitie, služobné cesty, t. j. získanie komplexného zážitku.“<sup>1</sup> V podmienkach Slovenskej republiky sa otázkou cestovného ruchu zaoberali viacerí geografovia (napríklad P. Čuka, E. Otrubová, E. Mišunová, A. Krogramn) a formulovali sa rôzne teórie v priebehu rokov na cestovný ruch.

Je to taktiež sociálny jav, ktorý predstavuje okrem iného špecifický výraz ľudskej mobility, ktorej vývojové zmeny znamenali výnimočné míľniky vo vývoji ľudskej civilizácie. Špeciálnosť turistickej mobility sa zakladá predovšetkým na jej cyklickom charaktere, pretože sa jedná o vratný pohyb, označovaný tak tiež ako cirkulácia. Jej stimuly vychádzajú z vyšších potrieb Maslowovej pyramídy.

Prvotná motivácia moderného cestovného ruchu spočíva vo fyzickej a psychickej regenerácii a je fixovaná na primárne zdroje (najmä prírodné atraktivity), a menej sa opiera o sekundárne a terciálne zdroje. Táto motivácia napomáha predovšetkým k rozvoju rôznych turistických foriem, najmä „romantické“ putovanie neskôr aj zjazdovanie v horských oblastiach a organizovaná turistika.

Vývojovo druhotná motivácia, to je spoznávanie odlišného prostredia a kultúr, vyplýva ako zo spoločenského vývoja, tak z technologických inovácií. V tomto prípade je hlavnou hnacou silou túha po poznaní, nie oddych alebo únik. Poznávacie formy cestovného ruchu majú menší dopad na neobnoviteľné zdroje cestovného ruchu ako formy s relaxačnou motiváciou. Pretože účastníci poznávacieho cestovného ruchu viac využívajú sprevádzané a tak viac regulovateľné prehliadky atraktivít a infraštruktúru cestovného ruchu v ráttane informačných a interpretačných centier. Avšak nárast masovosti prispieva k rastu nepriamych tlakov na neobnoviteľné zdroje a preto môže byť celkový tlak na primárne zdroje väčší ako u relaxačných formách cestovného ruchu.

---

<sup>1</sup> GÚČIK, M. 2011. *Cestovný ruch*. Banská Bystrica: Slovak-Swiss Tourism. 308 s. ISBN 978-80-89090-80-8.

V súčasnej dobe môžeme za trend označiť výrazný nárast významu a podielu kontaktných foriem cestovného ruchu. Patria sem návštevy veľtrhov, konferencií, kongresov, seminárov, kultúrno zábavných a športových akcií, taktiež známych a príbuzných, ďalej účasť na služobných cestách, vzdelávacích kurzoch a rôznych školeniach. Účastníci kontaktného cestovného ruchu využívajú najmä obnoviteľné (sekundárne a terciálne) zdroje. Majú však vyššiu náročnosť na destinačné zdroje vyšších radov, ako je dopravná a ubytovacia infraštruktúra, turistické centrá, športové a kultúrno zábavné komplexy a ďalšie umelé aktivity. Avšak kontaktný cestovný ruch vyvíja nepriamy tlak na neobnoviteľné zdroje z dôvodu surovínovej základne sekundárnych terciálnych destinačných zdrojov. Zvyšuje sa nárok na štandard produktov cestovného ruchu, čo okrem pozitívneho zvyšovania kvalít destinačných produktov prispieva aj ku nepriamemu čerpaniu prírodných zdrojov a častému potláčaniu tradičných štýlov miestnej komunity, čo v dlhodobom meradle prispieva k nivelizácii kultúrnych prejavov.<sup>2</sup>

## 1.1 Historický vývoj cestovného ruchu

Na základe historického prehľadu chceme vysvetliť, že už dnes známe motivácie k cestovnému ruchu z prevažnej časti existovali už v staroveku. Dôležitým míľnikom boli p Olympijské hry v roku 770 pred n.l. kedy došlo k zmene miesta práve kvôli aktívnej alebo pasívnej účasti na športových hrách. V rokoch 480 až 421 pred n.l. grécky historik Herodotos bol prvým cestujúcim a zároveň účastníkom cestovného ruchu v krajine kde žil a cestovanie využíval na poznanie zvykov a tradícií, čo označujeme aj pojmom vzdelávací cestovný ruch.

Staviteľmi kontinentálnej cestnej siete z vojenských dôvodov boli Rimania, ktorý využívali zmenu miesta za iným cieľom. Príčina zmeny bývania Rimanov v letnom období bola následkom preľudnenosti v Ríme. V takomto konkrétnom prípade hovoríme o predchodcoch súčasných chát v prítlačivom prostredí. Rimania taktiež obľubovali kúpeľné a termálne pramene a táto ich záľuba bola podnetom k aktívnemu kúpeľnému cestovnému ruchu.

K úpadku cestovného ruchu dochádza momentom zániku Rímskej ríše. Dôvodom bol fakt že cestovanie bolo namáhavé a zároveň nebezpečné.

---

<sup>2</sup> PÁSKOVA M. 2009. *Udržiteľnosť rozvoje cestovného ruchu*. GAUDEAMUS: Hradec Králove. 298 s. ISBN: 978-80-7435-006-1.

Vďaka industrializácii ktorá pôsobila priaznivo na hospodársky blahobyt spoločnosti a vďaka zlepšeniu situácie európskeho dopravného systému zaznamenal cestovný ruch rozmach. Základnými nástrojmi rozvíjajúceho sa cestovného ruchu boli predovšetkým cestné komunikácie. V dvadsiatych rokoch 19. storočia sa v cestovnom ruchu začali používať parníky ktoré slúžili na prepravu po riekach a jazerách. Vznik železníc malo pozitívny vplyv na cestovný ruch, nakoľko železnice predstavovali lacnejšie rýchlejšie a komfortnejšie nástroje prepravy. A taktiež prispeli k tomu že cestovný ruch sa stal dôležitým javom ktorý zasiahol široké vrstvy obyvateľstva.

Náhli zvrát pre cestovný ruch zapríčinila prvá svetová vojna od roku 1914. To to vojnové obdobie prinieslo krízu podnikania cestovného ruchu predovšetkým v hotelierstve ktoré bolo veľmi rozšírené v predvojnovom období. Začiatky automobilizmu sa zaznamenávajú na roky medzi dvoma svetovými vojnami a automobilová doprava zvýšila dopyt po cestovnom ruchu. Takéto zvýšenie dopytu prostredníctvom automobilovej dopravy bolo spôsobené hlavne tým že automobily umožňovali väčšiu slobodu pohybu a pohodlnejšie dosiahnutie stanoveného cieľa. Taktiež začali vznikať nové ponuky pre motoristov v regiónoch, ktoré dovtedy neboli dopravne prístupné pre vlaky a lode a to predurčilo vznik nových ubytovacích zariadení akými sú hotely motely a parahotely.

Zmeny v cestovnom ruchu sa prejavovali aj po skončení svetových vojen. Takmer všetky spoločenské vrstvy obyvateľstva sa začali zapájať do cestovného ruchu. Títo obyvatelia mali len určité množstvo prostriedkov, ktoré mohli vynaložiť na cestovanie a pobyt, čo malo za následok zmeny v dopyte po cestovnom ruchu a to spôsobilo presun dopytu od hotelierstva k takzvanému parahotelierstvu.

Cestovný ruch v súčasnosti stratil luxusný charakter ktorý mal z minulosti. Tento jav je spôsobený tým, že je zhoršené životné prostredie v oblastiach kde je silná koncentrácia obyvateľstva a hospodárstva, stres vyplývajúci z pracovnej činnosti a rast blahobytu širokých vrstiev obyvateľstva.<sup>3</sup>

## 1.2 Význam cestovného ruchu

Cestovný ruch je odvetvím, ktoré má prierezový charakter a na jeho realizáciu je potrebný celý rad rôznych odvetví ako je doprava, zdravotníctvo, kultúra, stavebníctvo, priemyselné odvetvia, poľnohospodárstvo a mnoho ďalších. Odvetvie cestovný ruch sa

---

<sup>3</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. Nitra: SPU. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

radí do sektoru služieb, ktoré v ekonomikách vyspelých krajín zastupuje nadpolovičný až dvojtretinový podiel. Aj medzi službami s vysokou dynamikou patrí cestovný ruch k tým rýchle rastúcim. Svetová organizácia cestovného ruchu (WTO) spolu so Svetovou radou cestovania a cestovného ruchu (WTTC) sa prognosticky zhodujú na jeho dynamickom raste v celosvetovom meradle. Z dôvodu rastu dôchodkov, rozvoja dopravy, rastu voľného času a vzdelanostnej úrovne sa vo svetovom meradle prognózuje tempo priemerného medziročného rastu cestovného ruchu na 2,5 – 2,8%.

Cestovný ruch patrí do odvetví efektívne sa zapájajúcich do medzinárodnej výmeny, pretože získava devízy bez úverovania a poistných rizík. Na rozdiel od zahraničného obchodu v rámci aktívneho zahraničného cestovného ruchu prichádza k predaju inak neexportovaných služieb, predaj tovarov sa realizuje za maloobchodné ceny, v rátane daňového zaťaženia. Platobnú bilanciu štátu vylepšujú aktívne saldá cestovného ruchu a taktiež prispievajú k tvorbe jeho devízových rezerv. Cestovný ruch prináša do krajiny množstvo devíz, no z väčšej časti sa realizuje mimo oficiálnej výmeny. Z periodicky sa opakovaných prieskumov zahraničnej návštevnosti vychádza, že skutočný devízový prínos je 2,5 až 3 krát vyšší ako oficiálna výmena vykazovaná Národnou Bankou Slovenska.<sup>4</sup>

### **1.3 Faktory ovplyvňujúce cestovný ruch**

Na cestovný ruch pôsobia taktiež faktory ktoré síce priamo nesúvisia s cestovným ruchom ale vo výraznej miere vplývajú na dopyt po cestovnom ruchu. Tieto faktory označujeme ako vonkajšie a môžeme ich rozdeliť do nasledovných kategórii: demografické a sociálne, ekonomické, politické a právne, technické faktory.

#### **1.3.1 Demografické a sociálne faktory**

Medzi tieto faktory ktoré ovplyvňujú v značnej miere cestovný ruch patria: problém starnutia obyvateľstva, zvýšené množstvo pracujúcich žien a z toho vyplývajúce zvýšenie príjmov v rodinách, a rastu vzdelanosti populácie, nový trend zakladania rodiny v neskoršom veku či zvyšujúca sa možnosť migrácie občanov. Počet obyvateľstva z celkového hľadiska dosahuje pomalší rast avšak zvyšuje sa podiel starších obyvateľov, ktorí majú veľké predpoklady na to aby mohli cestovať ak majú dostatok finančných prostriedkov. Taktiež je očakávaná aj vyššia miera migrácie

---

<sup>4</sup> NÁRODNÝ PROGRAM ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE. Dostupné online: ([www.invitour.sk/doc/articles/npcr.doc](http://www.invitour.sk/doc/articles/npcr.doc)).

pracovnej sily, hlavne jej prílev do rozvinutých krajín. Naopak je to na príklade menej rozvinutých krajín kde je vo väčšej miere rozvinutý domáci cestovný ruch.<sup>5</sup>

### **1.3.2 Ekonomické faktory**

Cestovný ruch a jeho produkt ako taký sa nezaraďuje medzi základné životné potreby človeka, z čoho vyplýva že ak nastane obdobie ekonomickej recesie, budú ľudia výrazne znižovať osobnú spotrebu tohto produktu a na základe toho na neho vynakladajú menej voľných prostriedkov a taktiež menej času.<sup>6</sup>

### **1.3.3 Politické a právne faktory**

Politické zmeny súvisiace s realizáciou programu jednotného trhu Európskej únie (ďalej len EÚ) ktorý je zameraný na voľný pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu, výrazne ovplyvnilo cestovanie a prepravu v rámci EÚ. To sa pozitívne prejavilo aj pri podnikateľských aktivitách, a to takým spôsobom že sa odstraňujú vnútorné hranice medzi jednotlivými krajinami a je jednoduchšie vycestovať prostredníctvom zavádzania bezvízového styku, ktorý je platný pre neustále sa zvyšujúci počet krajín. Na druhej strane však do popredia vystupuje terorizmus ktorý patrí medzi výrazné negatívne činitele ovplyvňujúce cestovný ruch.<sup>7</sup>

### **1.3.4 Technické faktory**

Technický pokrok prejavujúci sa najmä v leteckej doprave, v nových komunikačných technológiách a systémoch výpočtovej techniky spôsobuje že cestovanie sa stáva stále rýchlejšie, lacnejšie a pohodlnejšie a zapríčiňuje jednoduchší prístup k informáciám a rezerváciám. Bezpečnosť cestovania hrá pri tomto procese dôležitú úlohu.<sup>8</sup>

## **1.4 „Dedičstvo“ ako primárny zdroj cestovného ruchu**

Medzi najvýznamnejšie primárne zdroje cestovného ruchu patrí prírodné a kultúrne „dedičstvo“. Jedná sa o relikty minulosti i súčasné hodnoty, ktoré poskytujú základnú motiváciu pre poznávací cestovný ruch a existuje spoločenská zhoda o ich

---

<sup>5</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. Nitra: SPU. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

<sup>6</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. Nitra: SPU. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

<sup>7</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. Nitra: SPU. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

<sup>8</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. Nitra: SPU. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

ochrane. Implicitne za dediča považujeme len ľudské spoločenstvo, ktoré určuje význam a nutnosť zachovania dedičstva.

Svetové dedičstvo definuje organizácia UNESCO (angl. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) zameriava sa predovšetkým na unikátnosť daného statku alebo výsledku ľudského génia, ktorý je potrebné chrániť zo strany všetkých svojich dedičov.<sup>9</sup>

Slovenské kultúrne dedičstvo a jeho historická hodnota je dokumentovaná jedinečnými lokalitami ktoré sú registrované v zozname svetového dedičstva. Už od roku 1993 sa do zoznamu kultúrnych pamiatok UNESCO zaradili tri lokality: Vlkolíneec ktorý predstavuje pamiatkovú rezerváciu tradičnej ľudovej architektúry ďalej Spišský hrad s okolím považovaný za najväčší stredoveký hradný komplex v strednej Európe a Banská Štiavnica reprezentujúca banskú tradíciu na Slovensku. V roku 2000 sa do zoznamu pridalo historické šarišské mesto Bardejov ktorý sa považuje za najgotickejšie mesto Slovenska.<sup>10</sup>

## 1.5 Vplyvy cestovného ruchu

Vplývajúce cestovného ruchu na svoje okolie, či už pozitívne alebo negatívne, vnímame v troch základných sektoroch. Jedná sa o vplyvy ekonomické, sociálne a ekologické. Všetky tieto vplyvy sú medzi sebou navzájom poprelínané a vytvárajú tak jeden celok. Každá z týchto skupín sa podieľa na vývoji cestovného ruchu a jeho dopadu na danú lokalitu v ktorej sa jeho dej odohráva.<sup>11</sup>

Svetová organizácia OSN pre cestovný ruch (UNWTO) s názvom „Tourism highlights – 2014 edition“ (v angličtine) označuje vo svojej publikácii EÚ na významnú turistickú destináciu, ktorej päť členských štátov v roku 2013 patrilo medzi desať najobľúbenejších svetových destinácií.

Cestovný ruch tak prispieva k hospodárskemu rastu ako aj k rastu zamestnanosti a pomáha k rozvoju vidieckych, okrajových a menej rozvinutých oblastí. Ďalej môže zohrávať významnú úlohu v rozvoji európskych regiónov. Vytváranie infraštruktúry na účely cestovného ruchu napomáha miestnemu rozvoju. Proti úpadku priemyselnej

---

<sup>9</sup>PÁSKOVA M. 2009. *Udržiteľnosť rozvoje cestovného ruchu*. GAUDEAMUS: Hradec Králove. 298 s. ISBN: 978-80-7435-006-1.

<sup>10</sup> SLOVENSKÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ INVESTÍCIÍ A OBCHODU: *Analýza cestovného ruchu*. Dostupné online: ([http://www.sario.sk/userfiles/file/sario/pzi/sektorove/turisticky/turisticky\\_ruch.pdf](http://www.sario.sk/userfiles/file/sario/pzi/sektorove/turisticky/turisticky_ruch.pdf)).

<sup>11</sup> PÁSKOVA M. 2009. *Udržiteľnosť rozvoje cestovného ruchu*. GAUDEAMUS: Hradec Králove. 298 s. ISBN: 978-80-7435-006-1.

výroby alebo vidieka napomáha vytváranie alebo udržiavanie pracovných miest z dôvodu cestovného ruchu. Trvalo udržateľný cestovný ruch obsahuje ochranu a obohacovanie kultúrneho a prírodného dedičstva, od umenia až po miestnu gastronómiu alebo ochranu biodiverzity.<sup>12</sup>

### **1.5.1 Priame vplyvy cestovného ruchu**

- ubytovacie a stravovacie zariadenia, cestovné kancelárie, turistické informačné kancelárie,
- autobusová, železničná a letecká doprava, prenájom automobilov, autoservisy, čerpacie stanice pohonných hmôt, taxislužby,
- bankové a peňažné inštitúcie,
- múzeá, divadlá, kultúrne pamiatky, turistické atraktivity, kúpeľníctvo,
- spomienkové predmety, suveníry, mapy, katalógy,
- športové zariadenia, zábavné parky.<sup>13</sup>

### **1.5.2 Nepriame vplyvy cestovného ruchu**

- stavebný priemysel, výroba potravín a nápojov, výroba dopravných prostriedkov a pohonných hmôt, odevný priemysel, výroba športových potrieb,
- komunikačná sieť,
- platené služby obyvateľstvu, predajná sieť,
- poradenstvo, vzdelávanie, kultúra,
- krajinotvorba, poľnohospodárstvo.<sup>14</sup>

### **1.5.3 Žiadúce vplyvy cestovného ruchu**

Aby prinášal cestovný ruch pozitívne efekty pre spoločnosť a jej životné prostredie, musí byť kvalifikovane riadený a to v spolupráci všetkých aktérov danej destinácie. Medzi najčastejšie žiadúce vplyvy cestovného ruchu patrí:

- tlmenie nežiadúcich dopadov ekonomickej reštrukturalizácie na krajinu, podporovanie alternatívneho hospodárenia a starostlivosti o krajinu, upadávajúce remeslá a taktiež využívanie krachujúcich výrobných, poľnohospodárskych, ťažobných, vojenských a cirkevných areálov formou ekologického cestovného

---

<sup>12</sup>Štatistika cestovného ruchu. Dostupné online: ([http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism\\_statistics/sk](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics/sk)).

<sup>13</sup>HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. SPU: Nitra. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

<sup>14</sup>HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. SPU: Nitra. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

- ruchu ako je agroturizmus, vidiecky cestovný ruch, banský cestovný ruch atď.,
- pôsobenie proti trendom ekonomickej marginalizácie a vyľudňovaniu vidieka, čo má nežiadúce účinky na kultúrnu krajinu a jej rázovitosť,
  - rast úrovne a intenzity ochrany krajiny a jej starostlivosť, udržateľnosť využívania prírodného dedičstva (využívanie zelených štandardov a obnoviteľných zdrojov v oblasti cestovného ruchu),
  - rast investícií do zvyšovania schopností prírodného dedičstva,
  - zvýšenie kultúrnej identity u návštevníkov a miestnych obyvateľov, ich ocenenie prírodných a kultúrno historických aspektov krajiny,
  - zvýšenie prístupnosti krajiny pre miestnych obyvateľov z dôvodu vybudovania a údržby cestnej siete, vybudovanie náučných cyklistických chodníkov,
  - ekonomické opodstatnenie ochrany prírody a krajiny formou maloplošných a veľkoplošných chránených území<sup>15</sup>

#### **1.5.4 Nežiadúce vplyvy cestovného ruchu**

Cestovný ruch aj napriek ekonomickým výhodám má svoje negatívne vplyvy nielen na panenské územia a konzumným štýlom života nedotknutej komunity ale aj na tradíciu miestneho obyvateľstva ktorí v dôsledku vybudovania betónovo-sklenenno-asfaltovej krajiny a rozvoja cestovného ruchu strácajú svoju identitu a ich spôsob života. Tak dochádza k strate základného atribútu atraktivity cestovného ruchu, pôvodnosti artefaktov a prejav miestnej kultúry prírodných a doposiaľ civilizáciou výrazne nenarušených lokalít. Pôvodná ekologická vyváženosť krajiny jej harmónia a prepojenie s miestnou komunitou sa stáva zdrojom, ekonomickou komoditou a priestorom pre rady slnečníkov a prepojených sietí lanoviek.

Jedným z najväčších nežiadúcich dopadov cestovného ruchu je premena prvotného prostredia, ktoré predstavuje primárne zdroje cestovného ruchu, na turistické destinácie vytvorené cielene pre návštevníkov a málokedy využiteľné pre miestne obyvateľstvo. Ponúkание atraktívnych človekom nedotknutých prírodných krás, pôvodných dediniek s miestnou atmosférou znamenajú výstavbu turistickej infraštruktúry, z pravidla globálneho charakteru necitlivého k tvarosloviu krajiny, k miestnej komunite jej architektúre, zvykom, tradíciám a potrebám.

---

<sup>15</sup> PÁSKOVA M. 2009. *Udržiteľnosť rozvoje cestovného ruchu*. GAUDEAMUS: Hradec Králove. 298 s. ISBN: 978-80-7435-006-1.



Krajina v agrárnej spoločnosti bola značne produkčná a táto hlavná funkcia ostala vo vyspelých krajinách, ale bola zároveň doplnená novými funkciami, čiže vidiek sa stal spotrebným územím obyvateľov žijúcich v meste.

Za dva hlavné extrémne vplyvy cestovného ruchu v krajine je nutné na jednej strane uviesť úsilie o konzerváciu, resp. skanzenizáciu krajiny a na druhej strane proces univerzalizácie, resp. disneylizácie v hlavnej réžii nadnárodných reťazcov.

Ako koncept životného cyklu destinácie môžeme označiť rôzne vplyvy a dopady cestovného ruchu na krajinu a miestnu komunitu v čase a to nielen zmenami intenzity a kvalitatívnych či kvantitatívnych vplyvov na krajinu, zmenami počtu a typu návštevníkov, príjmami cestovného ruchu ale aj rastom fragmentácie krajiny a to predovšetkým líniovými stavbami (prístupové komunikácie, lanovky, elektrické vedenie atď.).<sup>16</sup>

## 1.6 Životné prostredie

Prvými teoretikmi, zaoberajúcimi sa otázkou životného prostredia boli z Nemecka. Teóriu Alexander von Humbolta o životnom prostredí považujeme za základ dnes existujúcich definícií. V roku 1807 vytvoril pojem „Totalcharakter einer Erdgenge“ , resp. súbor vlastností jednej časti krajiny. Neskôr dominovali dve skupiny definícií: prvá definícia opisuje jedinečnú charakteristiku krajiny a hovorí, že každá krajina je špecifická a jej vlastnosti sú závislé od hierarchie. Špecifickosť krajiny dokazuje aj tým, že používanie vlastného mena krajiny spôsobuje jej odlišenie od ostatných. Na základe druhej definície je prostredie priestorové stelesnenie určitého geografického typu, ktorého podstatou je dominujúci jav. V takomto type prostredia nemožno rozdeliť sociálne a prírodné javy.

V dnešnej dobe sa stretávame s rôznymi definíciami životného prostredia. Oficiálne uznávanou definíciou životného prostredia sa stala definícia podľa UNESCO z roku 1967, ktorá definuje životné prostredie ako „časť sveta, s ktorým je človek vo vzájomnom pôsobení, ktoré používa, ovplyvňuje a ktorému sa sám prispôbuje.“

Taktiež sa stretávame aj s definíciami iných autorov:

Životné prostredie je „prostredie, ktoré poskytuje podmienky pre základné prejavy a biologické funkcie živého organizmu.“ „Je to vonkajší svet organizmov,

---

<sup>16</sup> PÁSKOVA M. 2009. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. GAUDEAMUS: Hradec Králove. 298 s. ISBN: 978-80-7435-006-1.

s ktorým majú vzájomné vzťahy (interakcie).“ „Každý organizmus má svoje prostredie, bez ktorého nemôže existovať. V tomto prostredí vznikol, vyvíja sa a rozmnožuje sa.“<sup>17</sup>

Autor A. Féher označuje životné prostredie ako „prostredie, v ktorom existuje a vyvíja sa život, resp. životné prostredie je prostredie, v ktorom žije nejaký organizmus.“ „Životné prostredie pôsobí na hospodársky blahobyt človeka, na jeho zdravotný stav, kultúru, estetické vnímanie, sociálne vzťahy, životný štýl.“<sup>18</sup>

V. Šniščák zosumarizoval definície životného prostredia podľa teórií mnohých vedcov, ekonómov, technikov či environmentalistov takto: „životné prostredie je tá časť sveta, s ktorým je človek vo vzájomnej interakcii, t. j. ktoré používa, ovplyvňuje a ktorému sa prispôsobuje.“ „Človek je súčasne produktom a tvorcom svojho životného prostredia, ktoré zabezpečuje jeho fyzickú existenciu a poskytuje mu možnosti intelektuálneho, morálneho, spoločenského a duchovného rozvoja.“<sup>19</sup>

### 1.6.1 Životné prostredie a jeho rozdelenie

L, Gábriš v roku 1998 rozdelili životné prostredie podľa jednotlivých zložiek na:

- Prírodné prostredie, ktoré tvoria prevažne prírodné zložky a môže byť taktiež ovplyvňované človekom
- Umelé prostredie, ktoré je tvorené ľudskou aktivitou a môže obsahovať aj prírodné zložky
- Sociálne prostredie, ktoré je tvorené vzťahmi medzi ľuďmi, ich výchovnou, kultúrnou a sociálnou úrovňou<sup>20</sup>

Podľa P. Eliáša z roku 2007 sa životné prostredie člení na:

- abiotické prostredie, tvorené fyzikálnymi a chemickými faktormi prostredia, ktoré obklopujú organizmy. Suroviny pre život a súbor podmienok, v ktorých život existuje, t.j. energiu, základné prvky, kyslík a dusík, vodu, vitamíny a minerálne látky poskytuje fyzikálne prostredie.

---

<sup>17</sup> NOSKOVIČ, J. a kol. 2003. *Ochrana a tvorba životného prostredia*. Nitra: Vydavateľstvo SPU. 5-6 s. ISBN 80-8069-263-7.

<sup>18</sup> FEHÉR, A. 2006. *Prírodné zdroje, ich využitie a ochrana*. Nitra: Vydavateľstvo SPU. 11 s. ISBN 80-8069-692-6.

<sup>19</sup> SNIŠČÁK, V. a kol. 1997. *Služby a cestovný ruch*. Bratislava: Ekonóm. 106-107, 112,137,142 s. ISBN 80-225-0873-X.

<sup>20</sup> GÁBRIŠ, L. a kol. 1998. *Ochrana a tvorba životného prostredia v poľnohospodárstve*. Nitra: Vydavateľstvo SPU. 461 s. ISBN 80-10-005020-7.

- biotické prostredie, ktorého zložkami sú všetky živé organizmy, vrátane rastlín, živočíchov, mikroorganizmov či húb.<sup>21</sup>

### 1.6.2 Vplyv cestovného ruchu na životné prostredie

Medzi najvýznamnejšie predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu patrí ochrana prírodných hodnôt a životného prostredia. Preto je nutná spolupráca medzi odvetvím cestovného ruchu a rezortom životného prostredia.

Najväčšie vplyvy cestovného ruchu na životné prostredie je možné pozorovať v oblastiach s intenzívnym cestovným ruchom. Najintenzívnejšie sa tieto vplyvy prejavujú najmä v oblastiach s dominantným zastúpením aktivít cestovného ruchu. Jedná sa prevažne o územia národných parkov kde sú negatívne dopady cestovného ruchu viac viditeľnejšie ako napr. v mestách, kde životné prostredie a miestnych obyvateľov, okrem cestovného ruchu zaťažujú aj ostatné ľudské aktivity, ako je priemysel, doprava, bývanie, služby a pod.

Je potrebné správne nastaviť manažovanie rozvoja cestovného ruchu inak môže dôjsť k znečisťovaniu životného prostredia v dôsledku vysokej produkcie odpadov, nadmernej intenzite turistickej dopravy s čím je spojená hlučnosť a produkcia emisií z mobilných zdrojov. Masívnym vybudovaním zariadení poskytujúcich služby cestovného ruchu (lyžiarske trate, turisticky značené chodníky, cyklotrasy, horské dopravné zariadenia, ubytovacie a stravovacie zariadenia a pod.) môže dôjsť nielen k poškodzovaniu a ničeniu ekosystémov a znižovaniu biodiverzity, ale aj k výraznému a vizuálnemu porušeniu krajinej štruktúry a krajinej scenérie postihnutých území a následnému zníženiu atraktivity pre turistických návštevníkov.

- Znečisťovanie vodných zdrojov: Vodné zdroje sa najčastejšie využívajú ako zdroj pitnej vody pre ubytovacie a stravovacie zariadenia, športové a relaxačné aktivity a ďalšie doplnkové služby v cestovnom ruchu. Opačne tieto turistické komplexy produkujú odpadové vody a tak znečisťujú vodné toky. Nadmerná produkcia odpadových vôd spôsobená turistickou návštevnosťou môže mať za následok lokálne a sezónne problémy súvisiace s manažmentom zabezpečujúcim jeho zneškodňovanie.
- Znečisťovanie ovzdušia: Na ovzdušie nepriaznivo vplyva predovšetkým turistická doprava. Okrem celkových negatívnych vplyvov ktoré sú

---

<sup>21</sup> ELIÁŠ, P. 2007: *Ekológia. Nitra*: Vydavateľstvo SPU. 8-9 s. ISBN 978-80-8069-939-0.

spôsobované dopravou (hluk, výfukové plyny, záber pôdy pre parkoviská) to zahŕňa aj rozširovanie dopravy do oblastí, ktorých sa tieto vplyvy netýkali. Na hlukové zaťaženie vplyvajú okrem dopravy aj rôzne športové a rekreačné zariadenia a činnosti (športové areály, reproduktorová hudba, vodný a terénny motorizmus a iné). Je ale nemožné uviesť údaje o celkovom množstve emisií znečisťujúcich látok ktoré sú vypúšťané do ovzdušia z produkcie cestovného ruchu ako pri iných ekonomických odvetviach.

- Znečisťovanie pôdy: Medzi najviac uplatňované dynamické formy turistiky v letnom období patrí cykloturistika spoločne s pešou turistikou. Horská turistika ak nie je dostatočne regulovaná opatreniami (pohyb len po vyznačených cykloturistických trasách) v území, má okrem iných škodlivých faktorov predovšetkým vplyv na rozšírenie erózie. Hoci vyznačené turistické chodníky prispievajú k regulácii a usmerňovaniu pohybu návštevníkov v prírodne najhodnotnejších lokalitách, na druhej strane pri nesprávne zvolenom trasovaní alebo príliš veľkej hustote siete vyznačených chodníkov v území sa môžu stať katalyzátorom erózných vplyvov spojených často s nedisciplinovanosťou návštevníkov.<sup>22</sup>
- Vplyv na biodiverzitu: Biodiverzita sa v najväčšej miere zasahuje predovšetkým v oblastiach, ktoré sú zatiaľ relatívne málo zmenené antropickou činnosťou, ak sú tieto územia obdované pre turistické aktivity. Tlaky vplývajúce na prostredie turistickými aktivitami, mnohokrát nezohľadňujú podmienky a požiadavky na ochranu prírody. Zvyšujúci sa dopyt po aktívnom trávení dovolení zapríčiňuje sklony cykloturistov a peších turistov rozptyľovať sa na Väčších plochách čo spôsobuje zvyšovanie tlaku na dosiaľ nenarušené veľmi hodnotné a zároveň značne citlivé prírodné územia, kde je prípadný rozptyl návštevníkov v lokalite ťažké regulovať. V prípade rozsahovo priestorovo neusmernených turistických aktivít dochádza k priamemu ohrozeniu chráneného územia.<sup>23</sup>

---

<sup>22</sup> SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA.2011. Cestovný ruch a jeho vplyv na životné prostredie v Slovenskej republike k roku 2011. Dostupné online na: (<http://www.enviroportal.sk/uploads/spravy/sprava-cr-2013-final.pdf>).

<sup>23</sup> REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH. Dostupné online na:

## 1.7 Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu

Rozvoj cestovného ruchu vo všetkých jeho formách a ochranou prírody a krajiny zaznamenal progresívny nárast spoločných nájmov ako aj stretov. Je to dané tým, že z dôsledku rastúceho civilizačného tlaku výrazne narastá význam dôslednejšej a účinnejšej ochrany rôznorodosti druhov a krajinných typov ako celok pre človeka a vývoj biosféry. Ľudia hlavne v priemyselovo vyspelých krajinách chcú čoraz častejšie pobývať v človekom čo najmenej ovplyvnenej prírode. Strategicky kľúčovou otázkou na rôznych geografických úrovniach je, či v súvislosti s rozvojom značnej miery udržateľnosti cestovného ruchu budú prevažovať spoločenské záujmy, alebo naopak spor medzi turizmom a ochranou prírody a krajiny. Záleží na schopnosti vďaka otvorenej a kvalifikovanej spolupráce jednotlivých aktérov, začleňovať environmentálne, ekonomické a sociálne záujmy.<sup>24</sup>

Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu je možné definovať ako taký, ktorý pomáha zabezpečiť istotu novodobých potrieb účastníka cestovného ruchu a napomáha rozvoju daného územia. Pri správnom a šetrnom využití prírodných a kultúrnych hodnôt dochádza k dlhodobému prosperovaniu danej lokality.

Cestovný ruch sa po celé desaťročia neustáleho rozvíjania stal jedným z celosvetovo najvýznamnejším priemyselným odvetvím a práve preto hrá pri rozvoji územia dôležitú úlohu. Vplyvom rozvoja cestovného ruchu a ich environmentálne dopady, ktoré sa dajú zrovnávať s dopadmi hocktorého iného priemyselného odvetvia, nebola venovaná pozornosť aká by bola potrebná. Až veľký nárast rozvoja cestovného ruchu za posledné roky, ktorý bol zapríčinený rastom životnej úrovne vo vyspelých krajinách, poukázal na nutnosť riešenia problematiky trvalej udržateľnosti.

Medzi prínosy cestovného ruchu pre rozvoj územia patrí aj vytváranie nových pracovných príležitostí, zvýšenie príjmov štátnych a mestských rozpočtov z príjmov cestovného ruchu. Napomáha k spoznávaniu nových miest, prírodného a kultúrneho bohatstva iných národov, pochopenia ich zvyklosti, mentality a obyčajov, a tým prispieva k mierovému súžitiu

---

([http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/sprava2001/25\\_rekreacia.pdf](http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/sprava2001/25_rekreacia.pdf)).

<sup>24</sup> OCHRANA PŘÍRODY. 2010. Udržitelnost cestovního ruchu a ochrany přírody a krajiny v České republice. Dostupné online na: (<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/udrzitelnost-cestovniho-ruchu/>).

Naopak vplýva nekoordinovaný rozvoj cestovného ruchu, kedy v určitých lokalitách dochádza k znehodnocovaniu životného prostredia, nadbytočným využitím prírodných zdrojov, hlavne tých neobnoviteľných. To prispieva k hrozbe vzniku nepokojných vzťahov medzi návštevníkmi a domácim obyvateľstvom.<sup>25</sup>

Udržateľný rozvoj tvoriaci nový rámec stratégie civilizačného rozvoja, vychádza z prijatej definície komisie OSN pre životné prostredie a rozvoj z roku 1987, ktorá pokladá rozvoj za udržateľný iba vtedy, ak naplní potreby dnešnej generácie, bez ohrozenia potrieb budúcich generácií. Podstatu udržateľnosti tvorí naplnenie troch základných cieľov:

- Sociálny rozvoj rešpektujúci potreby všetkých
- Ekonomický rast a udržateľnosť vysokej a stabilnej úrovne a rastu zamestnanosti
- Ekologicky šetrné formy využívania prírodných zdrojov a účinná ochrana životného prostredia<sup>26</sup>

### **1.7.1 Cestovný ruch ako faktor udržateľného rozvoja**

- úlohou všetkých účastníkov rozvoja cestovného ruchu, je chrániť životné prostredie s cieľom, aby zároveň dosiahli nepretržitý a udržateľný ekonomický rozvoj, ktorý je zameraný na uspokojovanie všetkých potrieb súčasnej ale aj budúcej generácie
- rozvoj všetkých foriem cestovného ruchu, ktoré vedú k zachovaniu vzácnych zdrojov a vylúčeniu odpadov, by mal byť uprednostňovaný hlavne prostredníctvom národných, regionálnych a miestnych verejných orgánov
- potrebné je rozmyšľať o rozložení tokov turistov a taktiež návštevníkov nie len v čase ale aj v priestore a predovšetkým sa zamerať na turistov, ktorí sú na zaplatenej dovolenke alebo na školských prázdninách a tak eliminovať zlý dopad cestovného ruchu na životné prostredie
- plánovanie infraštruktúry a aktivít cestovného ruchu by malo dbať na ochranu prírodného dedičstva skladajúceho sa z ekosystémov a biodiverzity a zachovalo ohrozené druhy; účastníci rozvoja cestovného ruchu a obzvlášť odborníci by sa mali dohodnúť na stanovení obmedzení svojich aktivít, pokiaľ sú vykonávané v obzvlášť citlivých oblastiach, napríklad v púštnych, polárnych, vysokohorských, pobrežných

---

<sup>25</sup> UDRŽITELNÝ CESTOVNÍ RUCH. Dostupné online na: <http://www.eden-czechtourism.cz/udrzitelny-cestovni-ruch/>.

<sup>26</sup> KOLEKTIV KONSORCIA SPROR PLUS: Cestovný ruch a udržateľný rozvoj. Dostupné online na: [http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9-2b23356dcff2/GetFile15\\_1.pdf](http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf).

oblastiach alebo v tropických pralesoch a mokradiach vhodných pre vytváranie prírodných rezervácií alebo chránených krajinných oblastí.

- prírodná turistika a ekoturistika patria k formám cestovného ruchu, ktoré zlepšujú postavenie cestovného ruchu, pokiaľ však rešpektujú prírodné dedičstvo a miestne obyvateľstvo<sup>27</sup>

Teoretická časť je venovaná vysvetleniu cestovného ruchu ktorý je postupne opisovaný od začiatkov až po súčasnosť prostredníctvom histórie, faktorov cestovného ruchu, významu a jednotlivých vplyvov cestovného ruchu.

---

<sup>27</sup> GLOBÁLNÍ ETICKÝ KÓDEX. Dostupný online na: ([http://www.eden-czechtourism.cz/files/czech\\_code\\_of\\_ethics.pdf](http://www.eden-czechtourism.cz/files/czech_code_of_ethics.pdf)).

## **II. PRAKTICKÁ ČASŤ**



## 2 EKOLOGICKÝ CESTOVNÝ RUCH

Trvalo udržateľný rozvoj, spomínaný už v prvej kapitole, je spojený s opatreniami na ochranu kultúrnych pamiatok a predovšetkým prírody. Hovoríme o rozvoji, ktorý predstavuje uspokojenie potrieb súčasnej spoločnosti bez takého obmedzenia pre budúce generácie uspokojovať svoje vlastné potreby. Nástrojom trvalo udržateľného cestovného ruchu je jeho ekologizácia, respektíve ekologický cestovný ruch.

Ekologický cestovný ruch (v ang. ecotourism, soft tourism) je protikladom masového cestovného ruchu a predstavuje zodpovedné cestovanie, ktoré ochraňuje prírodné a zároveň kultúrne dedičstvo a taktiež udržiava blahobyt miestneho obyvateľstva. Nepredstavuje preto len návštevníkov resp. turistov ktorí sú stotožnení s prírodou a snažia sa ju bezpodmienečne chrániť, ale patria sem aj ponuky regiónov a podnikateľov v cestovnom ruchu.

Predpokladom ekologického cestovného ruchu je využívanie železničnej a lodnej dopravy, stanovenie limitu počtu návštevníkov v cieľových miestach, dizajn a architektúru stotožňujúcu sa s prírodným prostredím a s využívaním úsporných technológií.

Tabuľka č. 1: Rozdiel medzi masovým a ekologickým cestovným ruchom

<b>Masový cestovný ruch</b>	<b>Ekologický cestovný ruch</b>
hromadný cestovný ruch	individuálny a rodinný cestovný ruch
málo času	veľa času
rýchle dopravné prostriedky	primerane pomalé dopravné prostriedky
pevný program riadený zvonku	spontánne rozhodnutia riadené zvnútra
importovaný životný štýl	životný štýl typický pre danú krajinu
pamätihodnosti	zážitky
pohodlné a pasívne	namáhavo a aktívne
malá alebo žiadna duchovná príprava	štúdium predchádzajúce návšteve krajiny
žiadne cudzie jazyky	učenie sa cudzích jazykov
pocit prevahy	radosť z poznávania
nákupy	darčeky
suveníry	spomienky, zápisky, nové poznatky
pohľadnice	fotografie, kreslenie, maľovanie
zvedavosť	takt
nahlas	ticho

Zdroj: J. Krippendorf 1973, vlastné spracovanie

Podnikatelia môžu ovplyvniť prírodné a kultúrne dedičstvo takým spôsobom že budú ponúkať také aktivity ktoré sú ekologicky únosné, minimalizujú odpad, spotrebu obmedzených zdrojov spotreby a pitnej vody alebo používať miestne suroviny a taktiež ich nakupovať od miestnych dodávateľov. Základný princíp ekologicky orientovaných hotelov (ekohotely, zelené hotely a biohotely) je založený na spolupráci hostí a využití prírody a aktivitách ktoré nepôsobia škodlivo pre životné prostredie. K ekologizácii cestovného ruchu je potrebné aby prispeli aj organizátori zájazdov.<sup>28</sup>

## **2.1 Kritéria ekologického správania sa organizátorov zájazdov**

- doprava počas dovolenky na kánoe, bicykli alebo pešo
- príchod a odchod z cieľového miesta prostredníctvom prostriedkov verejnej dopravy
- cestovanie v malých organizovaných skupinách
- ubytovanie v malých pre krajinu typických zariadeniach, ktoré sú prevádzkované miestnym obyvateľstvom
- školenie pre sprievodcov o ochrane prírody a kultúrnych pamiatok
- starostlivosť o úsporu energie vody a odpadu
- využívanie recyklovaného papiera a s tým súvisiaci zber papiera<sup>29</sup>

## **2.2 Formy ekologicky šetrného cestovného ruchu**

Medzi formy ekologicky šetrného cestovného ruchu patrí okrem iného agroturistika, vidiecka turistika, cykloturistika a pešia turistika.

### **2.2.1 Vidiecky turizmus**

Pre lepšie vysvetlenie vidieckeho turizmu je potrebné uviesť charakteristiku vidieckeho priestoru a vidieka.

Vidiecky priestor definujeme „ako štrukturovaný a antropogénny prvok, ktorý v sebe zahŕňa rurálne spoločenstvá, s ekonomickými a sociálnymi vzťahmi, ktoré na seba vzájomne vplyvajú.“<sup>30</sup>

---

<sup>28</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. SPU: Nitra. 154 s. ISBN 80-8069-451-6.

<sup>29</sup> GÚČIK, M. 2011: *Cestovný ruch*. Banská Bystrica: Slovak-Swiss Tourism. 308 s. ISBN 978-80-89090-80-8.

<sup>30</sup> MATUŠÍKOVÁ, D. 2013: *Vidiecky turizmus a agroturizmus*. Prešov: Bookman, s.r.o.. 154 s. ISBN 978-80-8165-024-6.

Vidiek možno charakterizovať ako „ľudské osídlenie, ktorého špecifický sociálno-psychologický charakter je určený jeho špecifickou sociálnou situáciou, ktorá je výslednicou pôsobenia geografických, psychických, technických, sociálnych a ekonomických podmienok.“<sup>31</sup>

Podľa Bramwella z roku 1994 je odporúčané aby sa rozlišovali rôzne druhy vidieckych oblastí s piatimi kvalitatívnymi znakmi:

- relatívne nízka fyzická hustota obyvateľstva
- stavby a aktivity
- menšia sociálna a kultúrna homogenita
- menšia ekonomická rôznorodosť
- pomerne porovnateľná izolácia od všeobecnej ekonomiky, sociálnych a politických sietí.<sup>32</sup>

Podstata vidieckeho cestovného ruchu je charakterizovaná rôznymi autormi, ktorí sa zaoberajú práve problematikou vidieka a jeho potenciálom.

Vidiecka turistika predstavuje turistiku na vidieku, mimo turistických a rekreačných centier, ktorú môžeme charakterizovať ako rekreačné aktivity, alebo aktivity voľného času, ktoré sú viazané na prostredie vidieckeho osídlenia a odlišujú sa od civilizačných a rekreačných aktivít.

Vidiecka turistika je osobitná forma rekreácie vo vidieckej oblasti pri využívaní rozličných daností ktoré táto oblasť ponúka. Turisti, ktorí majú záujem o rekreáciu na vidieku, sú poskytované služby s využívaním voľnej kapacity vidieckych domov, ubytovacích, stravovacích, športových zariadení a prostredia vidieckej krajiny.

Vidiecka turistika napomáha poľnohospodárskej výrobe a to hlavne tým že popri poskytovaní služieb turistom sa využívajú aj poľnohospodárske produkty vlastníkov jednotlivých rekreačných zariadení.

Vidiecky turizmus je charakterizovaný tichom, zeleňou, oddychom, návratom k tradíciám a podobne.<sup>33</sup>

Ak chceme charakterizovať vidiecky turizmus je dôležité držať sa základných znakov vidieckeho turizmu, nakoľko je ľahko zameniteľný s turizmom v prímestských rekreačných oblastiach.

---

<sup>31</sup> MORAVČÍKOVÁ, D., KUČÍRKOVÁ, D. 2003. *Rurálna sociológia*. Nitra: SPU, 116s., ISBN 80-86-69-153-3.

<sup>32</sup> MATUŠÍKOVÁ, D. 2013 *Vidiecky turizmus a agroturizmus*. Prešov: Bookman, s.r.o.. 154 s. ISBN 978-80-8165-024-6.

<sup>33</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. SPU: Nitra. 154. ISBN 80-8069-451-6.

Vidiecky turizmus má svoje typické črty ktorými sa dá odlíšiť od ostatných druhov turizmu. V roku 1992 definoval jeho základné črty autor Lane podľa ktorých môžeme hovoriť o špecifickej forme turizmu. Sú to nasledovné črty:

- uskutočňuje sa vo vidieckom prostredí hlavne v otvorenej krajine na takzvanom hlbokom vidieku
- je prispôsobený na vidiecke podmienky s prírodou a kultúrnym dedičstvom
- objekty a sídla sú vidiecke nie zurbanizované
- podporuje vidiecky charakter regiónov
- šetrne využíva miestne zdroje
- vidieckosť je základnou hodnotou a nie formálnym vyjadrením odlišnosti od mesta
- predmetom ponuky je svet prírody, produkty roľníckych hospodárstiev a vidiecka kultúra.

Dôležité je taktiež rozobrať si problematiku toho čo patrí medzi primárne ciele vidieckeho turizmu. Medzi jednotlivé ciele vidieckeho turizmu môžeme zahrnúť tieto:

- využitie voľných objektov v obciach
- využitie rekreačných kapacít krajiny
- využite uvoľnených pracovníkov z poľnohospodárstva
- zvýšenie kvalifikácie pracovníkov vo vidieckom turizme
- rozvoj služieb vidieka
- zachovanie architektonického vzhľadu obce<sup>34</sup>

### **2.2.2 Agroturistika**

Agroturistika formou vidieckej turistiky. „Je to podnikateľská činnosť ktorú poskytuje prevádzkovateľ turistom za účelom ich oddychu a odpočinku vo vidieckom prostredí.“

Agroturistikou rozdeľujeme z pohľadu druhu a množstva poskytovaných služieb na nasledovné typy:

- dovolenka na roľníckom dvore

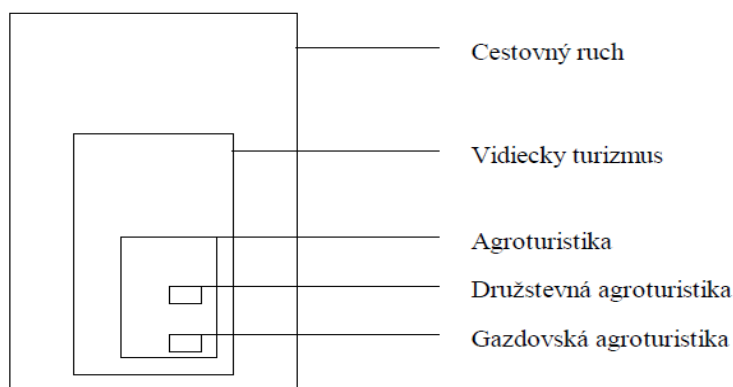
---

<sup>34</sup> MATUŠÍKOVÁ, D. 2013. *Vidiecky turizmus a agroturizmus*. Prešov: Bookman, s.r.o.. 154 s. ISBN 978-80-8165-024-6.

- labužnícky agroturizmus
- škandinávsky typ agroturistiky

Agroturistika je podnikateľská činnosť a jej postavenie v rámci cestovného ruchu môžeme vidieť z nasledujúceho obrázka číslo 1.

Obrázok číslo 1: Agroturistika v rámci cestovného ruchu.



Zdroj: HABÁN, M., OTEPKA, P.: *Agroturistika*. 2004. SPU: Nitra. 154. ISBN 80-8069-451-6.

Agroturistika má nasledovné pozitívne prínosy:

- je ideálnym prepojením cestovného ruchu s poľnohospodárskym prostredím
- rešpektuje životné prostredie
- prispieva k zveľaďovaniu krajiny
- pomocou nej je možné objavovať miestne krásy, tradície a presadzovať ich aj navonok
- napomáha návratu človeka k prírode
- rozvíja ďalšie podnikateľské aktivity.<sup>35</sup>

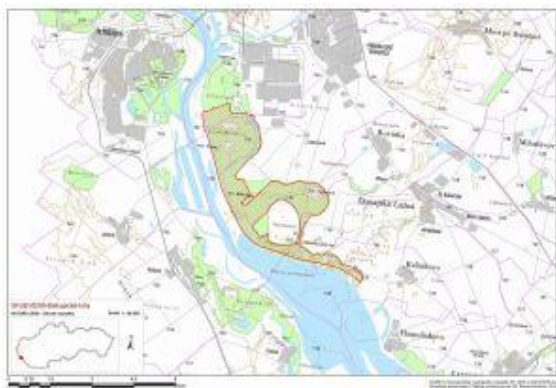
Na základe týchto teoretických poznatkov je možné vidieť významnú úlohu vidieckeho turizmu a agroturizmu. Predstavujú významný zdroj príjmov vidieka alebo podniku čo predstavuje existenčnú istotu. Pôsobí taktiež na rozvoj ďalších podnikateľských aktivít tým, že propaguje vlastné poľnohospodárske produkty, ubytovacie kapacity a prostredie farmy, dvora či celkovej krajiny.

<sup>35</sup> HABÁN, M., OTEPKA, P.: *Agroturistika*. 2004. SPU: Nitra. 154. ISBN 80-8069-451-6.

### 3 BISKUPICKÉ LUHY

Biskupické luhy sa nachádzajú v Bratislavskom kraji, o rozlohe 916,35 ha a spadajú pod katastrálne územia Kalinkovo, Nové Košariská, Podunajské Biskupice a Ružinov. Správcom územia je CHKO<sup>36</sup> Dunajské luhy.<sup>37</sup>

Obrázok číslo 2: Mapa lokality



Zdroj: NATURA 2000, dostupné online na: <http://www.sopsr.sk/natura/?p=4&sec=5&kod=SKUEV0295>

Biskupické luhy boli v minulosti pretvárané prevažne silou vôd Dunaja a neskôr aj činnosťou ľudí. V týchto častiach pod Bratislavou sa charakter toku Dunaja výrazne mení z horského na stredný a práve preto Dunaj zohral najdôležitejšiu úlohu pri vývoji a vzniku územia v danej oblasti. Tok vody tu výrazne spomalí svoje prúdenie a tým narastá usadzovanie veľmi veľkého množstva riečneho štrku v týchto miestach. Každá väčšia povodeň zapríčinila posúvanie brehu vody a podložie sa tak nachádzalo vyššie alebo nižšie.

V časti dnešnej prírodnej rezervácie Kopáčsky ostrov sa nazbieralo obrovské množstvo nanoseného štrku, ktoré dosahovalo vysoko nad hladinu podzemnej vody a zabraňovalo kapilárnemu vztlínaniu vody. Uprostred vlhkých lesov lužného lesa sa vytvoril ostrov sucha a prirodzeného bezlesia, ktoré sa vo výbornom stave zachovalo až do dnes. Ďalšie lokality podobného charakteru nachádzajúce sa v okolí, boli v minulosti poškodené alebo zničené ťažbou štrku. V minulosti sa stala veľkým problémom pre okolité lužné lesy ľudskou činnosťou vyvolané zaklesnutie hladiny Dunaja a následné poklesnutie hladiny podzemnej vody a vody v ramennej sústave. Umelým zalesňovaním takto poškodeného územia sa najmä do jeho severnej časti dostalo množstvo odolných druhov ako jaseň pensylvánsky, borovica čierna, pajaseň či agát, ktoré však boli pre tuto

<sup>36</sup> Chránená krajinná oblasť

<sup>37</sup> NATURA 2000, dostupné online na: (<http://www.sopsr.sk/natura/?p=4&sec=5&kod=SKUEV0295>).

oblasť nepôvodné. Výstavba vodného diela však výšku hladiny podzemnej vody v tejto oblasti stabilizovala na vyššej úrovni a nastala regenerácia ekosystému lužného lesa.<sup>38</sup>

### **3.1.1 Výskyt biotopov v lokalite**

Územie lužných lesov dnes predstavuje jedno z posledných zachovaných plôch v tejto lokalite. Povodne rozsiahlejšie územie luhov bolo vyrúbaných pri výstavbe vodného diela Gabčíkovo. Okrem ochrany typických lužných lesov je potrebná tiež ochrana karpatských a panónskych dobovo-hrabových lesov, teplomilných panónskych dubových lesov, prirodzených eutrofných a mezotrofných stojatých vôd, suchomilných travinnobylinných a krovinových porastov na vápnitom podloží.<sup>39</sup>

### **3.1.2 Výskyt rastlín a živočíšstva v lokalite**

Kontrast medzi veľmi suchými a veľmi vlhkými biotopmi na vcelku malej ploche je predpokladom pre obrovskú druhovú pestrosť rastlín a živočíšstva s výskytom mnohých vzácných a ohrozených druhov.

Nachádza sa tu veľké množstvo vtáctva ako napríklad náš najväčší dravec - orliak morský, ktorého rozpätie krídel môže dosahovať až dva a pol metra. Pozoruhodný dravec s vykrojeným chvostom – haja tmavá a pomerne častý výskyt má v starých zachovalých porastoch s množstvom dutín aj náš najväčší d'ateľ – tesár čierny.

Z cicavcov je tu bežný výskyt diviacej či jelenej zveri a nachádza sa tu aj náš najväčší hlodavec – bobor riečny. Z plazov je významný výskyt nášho najdlhšieho hada – užovky stromovej a z obojživelníkov je to napríklad hrabavka škvrnitá.

Suché plochy bezlesia prírodnej rezervácie Kopáčsky ostrov sú veľmi významné pre výskyt rastlín z čeľade orchideovitých ako napríklad vstavač vojenský a ploštičný.<sup>40</sup>

---

<sup>38</sup> BISKUPICKÉ LUHY. Dostupné online na: (<http://broz.sk/biskupicke-luhy>).

<sup>39</sup> BISKUPICKÉ LUHY. Dostupné online na: (<http://broz.sk/biskupicke-luhy>).

<sup>40</sup> BISKUPICKÉ LUHY. Dostupné online na: (<http://broz.sk/biskupicke-luhy>).

## Tabuľka číslo 2: Chránené druhy

<b>Druhy, ktoré sú predmetom ochrany</b>	
<u>hlaváč bieloplutvý</u>	<u>Cottus gobio</u>
<u>kunka červenobruchá</u>	<u>Bombina bombina</u>
<u>roháč obyčajný</u>	<u>Lucanus cervus</u>
<u>fuzáč veľký</u>	<u>Cerambyx cerdo</u>
<u>hrúz Kesslerov</u>	<u>Gobio kessleri</u>
<u>hrebenačka vysoká</u>	<u>Gymnocephalus baloni</u>
<u>bobor vodný</u>	<u>Castor fiber</u>
<u>hraboš severský panónsky</u>	<u>Microtus oeconomus mehelyi</u>

Zdroj: NATURA 2000, dostupné online na: <http://www.sopsr.sk/natura/?p=4&sec=5&kod=SKUEV0295>

### 3.1.3 Navrhované manažmentové opatrenia

- Zvýšenie rubnej doby
- Citlivejšie spôsoby hospodárenia a ich formy (výberkový hosp. spôsob)
- Uchovávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinele stojacich stromov, skupiny stromov a ležaniny)
- Zvyšovanie podielu prirodzenej obnovy
- Uchovať alebo cielene revitalizovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov
- Zminimalizovať zastúpenie nepôvodných druhov drevín tak aby sa zabránilo ich šíreniu na ďalšie lokality
- Zvýšiť opatrenia na udržanie primeraného vodného režimu (vysokoj hladiny podzemnej vody)
- Eliminovanie invázných druhov rastlín
- Obnova starých záťaží (napríklad opustené ťažbové priestory, odkaliská, haldy, výsypky, odvaly, skládky)<sup>41</sup>

### 3.1.4 Vybrané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

- Skládky odpadu, spaľovanie odpadu
- Ťažobné a geotermálne vrty, lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov), Geologické práce s použitím geologických povrchových a podzemných diel (šachty, lomové steny...)
- Diaľnice, terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery, umiestnenie informačného, reklamného alebo

<sup>41</sup> BISKUPICKÉ LUHY. Dostupné online na: (<http://broz.sk/biskupicke-luhy>).



propagačného zariadenia

- Miestne rozvody plynu, vody alebo pary (okrem domových prípojok), diaľkové rozvody elektriny, diaľkové telekomunikačné siete a vedenia
- oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice, oplocovanie pozemkov okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice
- Umiestnenie, výsadba a zloženie pôvodných druhov drevín mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, nad 0,5 ha, umiestnenie, výsadba a zloženie nepôvodných druhov drevín mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, bez limitu
- Všetky poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale, skladovacie plochy všetky, priemyselné budovy a sklady, čerpace stanice, budovy pre veľkoobchod, budovy pre maloobchod a drobné služby, všetky penzióny a chaty, hotely a motely, rodinné domy, bytové domy, zábavné parky<sup>42</sup>

### **3.1.5 Možnosti využitia jednotlivých foriem ekologického cestovného ruchu v danej lokalite**

V Biskupických luhoch sú priaznivé podmienky pre rozvoj ekologicky šetrného cestovného ruchu. Veľká rozmanitosť prírodných biotopov, vodnatý terén a z dôvodu prírodnej rezervácie obmedzený pohyb motorových vozidiel, napomáha k rozvoju cykloturistiky, inline turistiky, vodnej turistiky a pešej turistiky.

#### **- Pešia turistika**



Modrá značka

Jednou z častí Biskupických luhov je aj Kopáčsky ostrov, ktorý prelína modrá turistická značka pokračujúca cez Topoľové hony s možnosťou pokračovania do Rovinky alebo Kalinkova. Trasa prechádza pomedzi spleť lužných a nížinných lesov. Ďalej pokračuje „savanou“ tvorenou trávami, dunajskou hložinou, holými štrkovými a pieskovými poliami. Okraj je lemovaný zmesou typických a nepôvodných lesných porastov.<sup>43</sup>

<sup>42</sup> NATURA 2000, dostupné online na: <http://www.sopsr.sk/natura/?p=4&sec=5&kod=SKUEV0295>.

<sup>43</sup> OSTROV KOPÁČ: Dostupné online na: ([http://hiking.sk/hk/ar/370/ostrov\\_kopac.html](http://hiking.sk/hk/ar/370/ostrov_kopac.html)).

## - **Cykloturistika**

Cez Biskupické luhy vedie viacero cyklistických trás s možnosťou obmeňovania naplánovanej trasy. Jednou z možností je aj trasa patriaca medzi nenáročné cyklistické okruhy prechádzajúca po dobrých cestách s nížinným profilom a jednoduchou orientáciou. Začiatok trasy vedie cez lesný terén, kde sa ďalej napojí na hrádzu, ktorá bola vybudovaná ako ochrana pred povodňami no v dnešnej je využívaná aj na iné účely. Trasa je najvhodnejšia pre trekingové bicykle, vzhľadom na prechádzanie cez lesné cesty a náučným chodníkom.<sup>44</sup>

---

<sup>44</sup> OTROV KOPÁČ. Dostupné na: (<http://cyklovylety.sk/ostrov-kopac/>)

## 4 PRIESKUM VEREJNEJ MIENKY ŠTUDENTOV O EKOLOGICKOM CESTOVNOM RUCHU

Analýza údajov získaných z dotazníka:

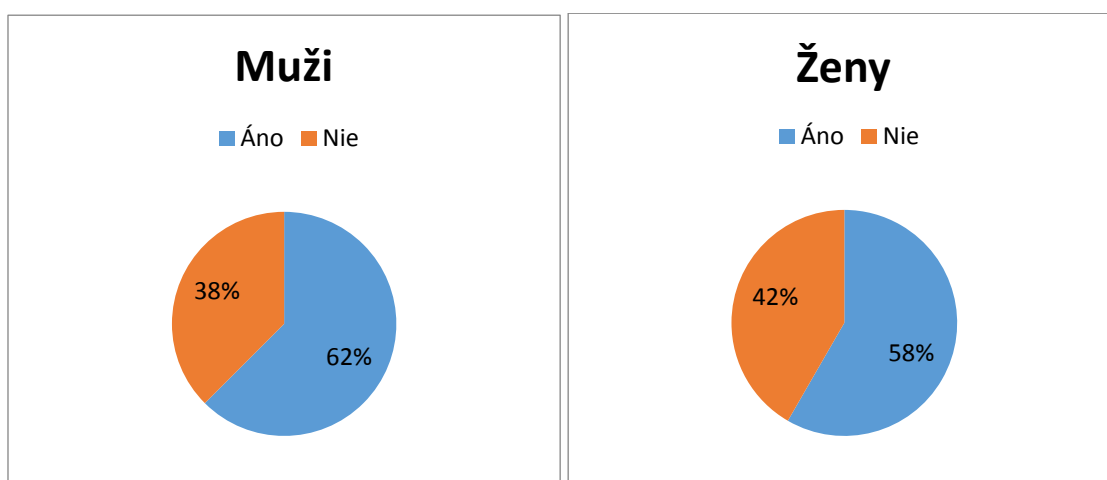
Môj dotazník, ktorého cieľom bolo analyzovať všeobecný postoj a všeobecné poznatky vysokoškolských študentov o ekologickom cestovnom ruchu, pozostával z deviatich otázok. V tejto časti záverečnej bakalárske práce uvádzam odpovede na všetky skúmané otázky, ktoré ma v prieskume zaujímali. Dotazník vyplnilo celkovo 52 študentov a z toho 36 žien a 16 mužov vo veku od 20 do 26 rokov.

Otázka č. 1: Stretli ste sa už s pojmom ekologický cestovný ruch?

V prvej otázke ma zaujímalo, koľko z uvedených respondentov dotazníka sa vo všeobecnosti stretli s ekologickým cestovným ruchom. Zistené výsledky uvádzam na grafe č. 1 a 2.

Graf č. 1: Odpoveď mužov na otázku č. 1

Graf č. 2: Odpoveď žien na otázku č. 1



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z dotazníka

Graf č. 1 ukazuje, že väčšinový počet mužov, čo predstavuje 62 % sa stretlo s pojmom ekologický cestovný ruch. Z toho vyplýva, že len 38 % všetkých opýtaných mužov sa nestretlo nikdy s týmto pojmom.

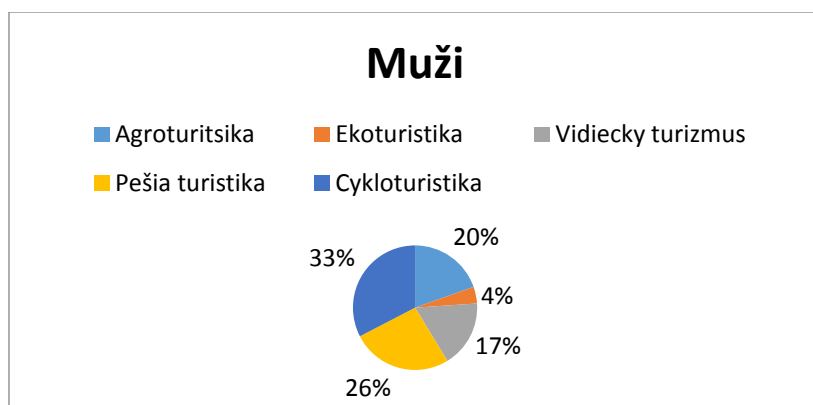
Graf č. 2 pojednáva o ženách, ktoré odpovedali na túto otázku. 58 % žien sa stretlo s pojmom ekologického cestovného ruchu a 42 % žien sa s týmto pojmom nikdy nestretlo.

Na základe týchto údajov, môžem tvrdiť, že viac ako polovica opýtaných mužov a žien sa stretla s pojmom ekologického cestovného ruchu.

Otázka č. 2: Aké druhy ekologického cestovného ruchu poznáte?

V druhej otázke som na základe uvedených možností skúmal, s akým druhom cestovného ruchu sú študenti oboznámení. Respondenti mali na výber s týchto druhov ekologického cestovného ruchu: Agroturistika, Ekoturistika, vidiecky turizmus, pešia turistika a cykloturistika. Výsledky som spracoval do grafov č. 2 a 3.

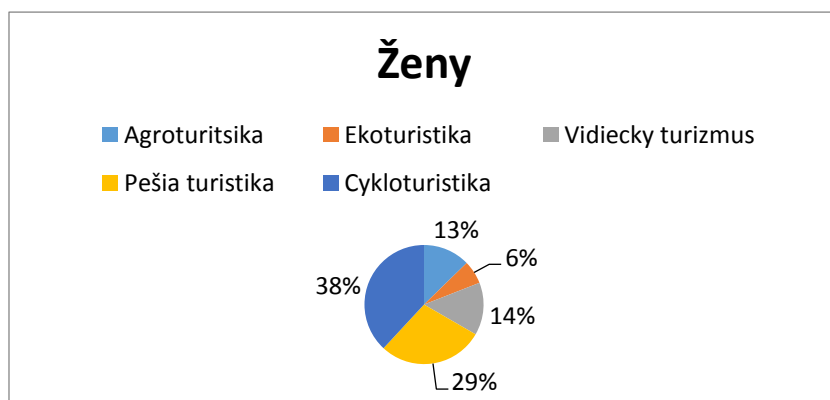
Graf č. 3: Odpoveď mužov na otázku č. 2



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z dotazníka

Graf č. 2 ukazuje, koľko percent všetkých opýtaných mužov má skúsenosti s vybranými druhmi ekologického cestovného ruchu. Najväčší počet mužov, čiže 33 % mužov má skúsenosti s agroturistikou. Nasleduje pešia turistika, s ktorou má skúsenosť 26 % opýtaných mužov. S vidieckym turizmom a cykloturistikou má skúsenosť približne 18 % všetkých mužov a na poslednej priečke sa umiestnil ekoturizmus, s ktorým má skúsenosť len 4 % opýtaných mužov.

Graf č. 4: Odpoveď žien na otázku č. 2



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z dotazníka

Graf č. 3 pozostáva z odpovedí opýtaných žien na druhy ekologického cestovného ruchu. Ako je vidno na grafe, 38 % všetkých opýtaných žien a teda väčšinový počet má skúsenosti s agroturistikou. Za agroturistikou je na druhom mieste pešia turistika s 29 % a naopak na poslednom mieste je ekoturistika, len so 6 %.

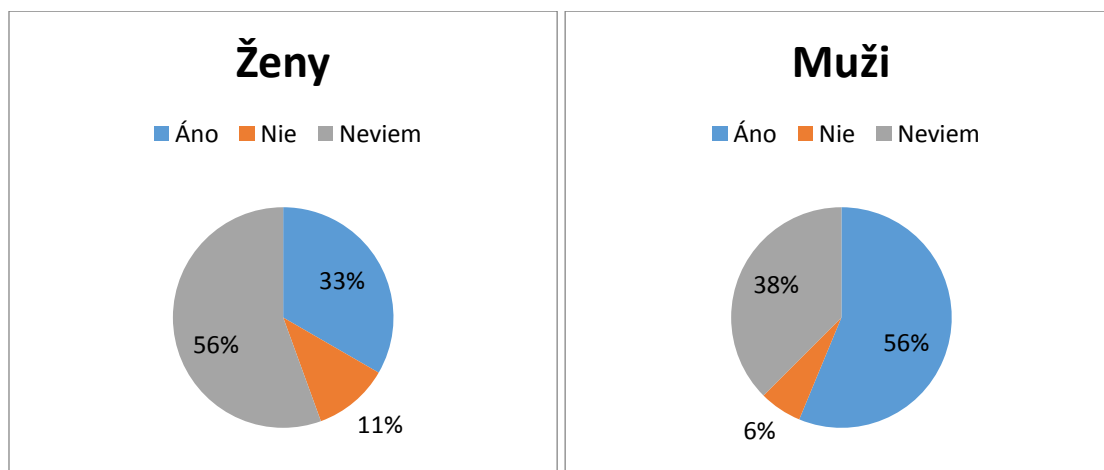
Grafy 2 a 3 nám ukazujú, že rovnako aj u opýtaných mužov aj žien je na prvom mieste práve agroturistika a na poslednom ekoturistika.

Otázka č. 3: Je potrebná regulácia masového cestovného ruchu?

V tejto otázke ma zaujímalo, aký majú opýtaní študenti názor na reguláciu masového cestovného ruchu a či je takáto regulácia potrebná. Výsledky odpovedí sú zaznamenané do grafov č. 4 a 5.

Graf č. 5: Odpoveď mužov na otázku č. 3

Graf č. 6: Odpoveď žien na otázku č 3



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z dotazníka

Graf č. 4 ukazuje koľko percent opýtaných mužov považuje reguláciu masového cestovného ruchu za potrebnú, koľko za nepotrebnú a koľko percent opýtaných nemá vyhradený názor na danú tému. 56 % opýtaných mužov považuje za potrebné aby bol masový cestovný ruch regulovaný. Regulácia masového cestovného ruchu je podľa 38 % mužov nepotrebná a 6 % opýtaných mužov nemá vyhradený názor na reguláciu masového cestovného ruchu.

Graf č. 5 ukazuje percento opýtaných žien, ohľadom regulácie masového cestovného ruchu. 33 % zo všetkých žien považuje za potrebné, aby bol masový cestovný ruch regulovaný. 11 % žien tvrdí, že masový cestovný ruch by nemal byť

regulovaný a väčšinové množstvo všetkých opýtaných žien nevie, či by mal byť masový cestovný ruch regulovaný.

Z uvedeného vyplýva, že je väčšie percento mužov, ktorí sú za reguláciu masového cestovného ruchu a väčšina žien nemá vyhradený názor na túto problematiku.

Otázka č. 4: Ak súhlasíte s reguláciou masového cestovného ruchu, prečo?

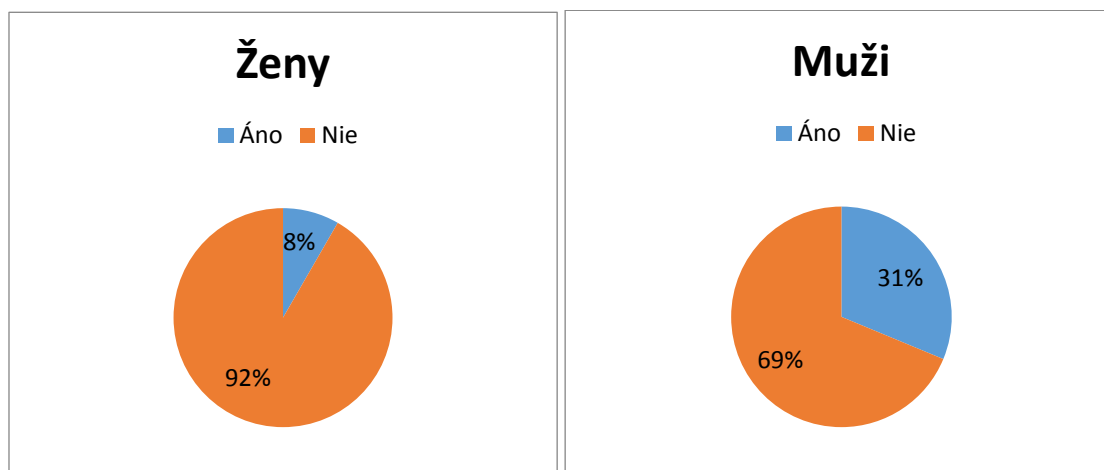
Vo štvrtej otázke som sa zaujímal o príčiny súhlasu s reguláciou masového cestovného ruchu. Väčšina mužov a žien uviedli ako hlavné príčiny regulácie masového cestovného ruchu hlavne znečistenie a devastácia životného prostredia, nerešpektovanie prírodného dedičstva a krajinnej oblasti a preľudnenie v turistických oblastiach.

Otázka č. 5: Navštívili ste už ekohotel alebo inú ekologicky šetrnú stavbu v cestovnom ruchu?

V tejto otázke som sa zaujímal, či opýtaní študenti navštívili nejakú ekologicky šetrnú stavbu ako napríklad ekohotel, ekologické kúpalisko a pod. Výsledné odpovede som zaznamenal do grafu č. 6.

Graf č. 7: Odpoveď mužov na otázku č. 5

Graf č. 8: Odpoveď žien na otázku č. 5



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z dotazníka

Grafy č. 6 a 7 poukazujú na to, že len 31 % mužov navštívilo počas života ekologicky šetrnú stavbu, z čoho vyplýva, že 69 % mužov nikdy nenavštívilo ekologickú stavbu. U žien sú výsledky odpovedí ešte na nižšej úrovni, pretože len 8 % opýtaných žien navštívilo vo svojom živote ekologicky šetrnú stavbu alebo ekologickú

oblasť. Veľmi malé percento mužov aj žien navštívilo počas svojho života ekologicky šetrnú stavbu, pričom viac mužov ako žien takúto stavbu navštívilo.

Otázka č. 6: Ak ste navštívili ekologicky šetrnú stavbu alebo ekohotel, potom aké?

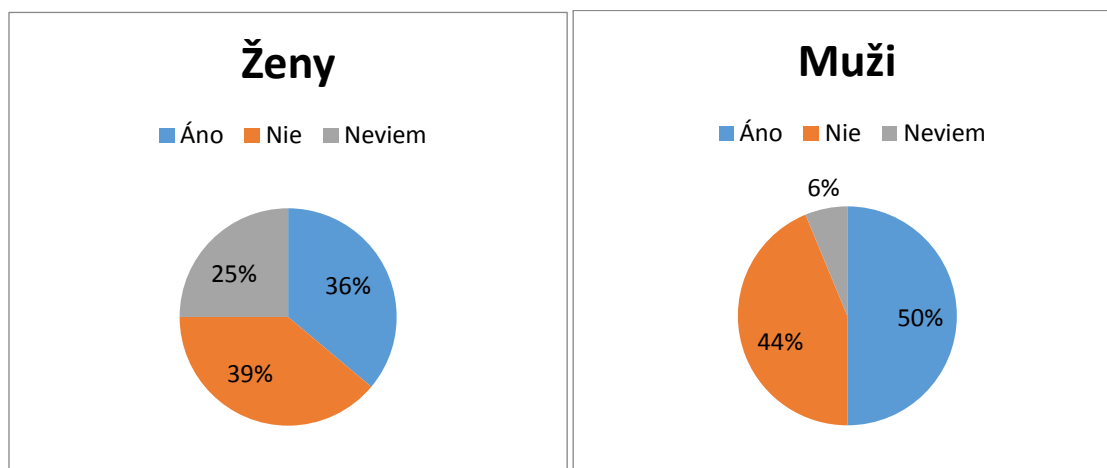
V tejto otázke som sa dozvedel odpovede na konkrétne ekohotely alebo ekologicky šetrné stavby, ktoré daní respondenti navštívili. Väčšina mužov a žien navštívila ekologické kúpaliská a pár študentov navštívilo taktiež ekohotely, konkrétne ekohotel v Bratislave s názvom MAMAISON RESIDENCE.

Otázka č. 7: Využili ste už nejakú formu ekologicky šetrného cestovného ruchu?

Táto otázka bola zameraná na využitie jednej z foriem ekologického cestovného ruchu. Jednotlivé odpovede sú zaznamenané do grafov č. 8 a 9.

Graf č. 9: Odpoveď mužov na otázku č. 7

Graf 10: Odpoveď žien na otázku č. 7



Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z dotazníka

Prostredníctvom grafov 8 a 9 sa poukazuje na fakt, že 50 % opýtaných mužov už využilo jednu z foriem ekologického cestovného ruchu a 44 % opýtaných mužských respondentov nevyužilo jednu z foriem ekologického cestovného ruchu. U žien, 36 % zo všetkých opýtaných využilo formy ekologického cestovného ruchu a 39 % nevyužilo jednu z foriem ekologického cestovného ruchu. Ostatní opýtaní, či mužskí respondenti alebo ženský nevedia, či vo svojom živote využili nejakú z foriem ekologického cestovného ruchu.

Otázka č. 8: Akú formu ekologicky šetrného cestovného ruchu ste využili?

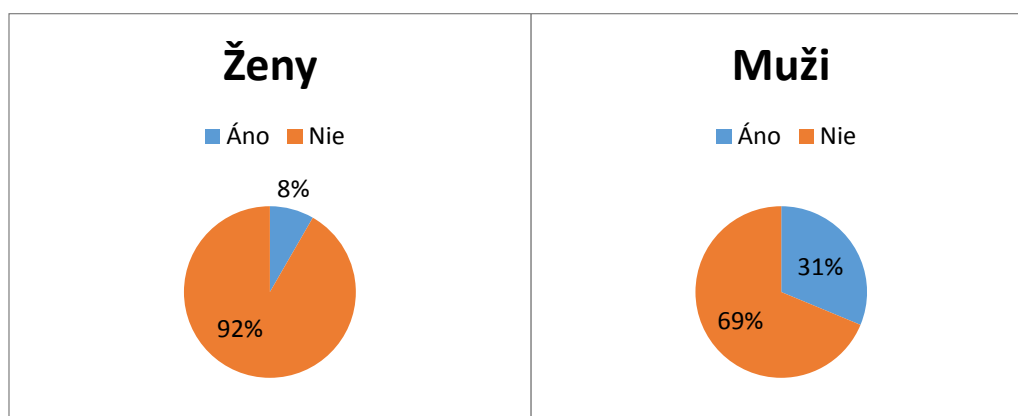
Pri tejto otázke som sa chcel dozvedieť konkrétne formy ekologického cestovného ruchu, ktoré vo svojom živote využili jednotliví opýtaní vysokoškolskí študenti. Väčšina z opýtaných študentov využilo práve cykloturistiku a pešiu turistiku, ale boli tu aj jednotlivé príklady využívania napr. konského záprahu.

Otázka č. 9: Je ekologický cestovný ruch dostatočne propagovaný?

Na základe poslednej otázky som chcel zistiť, aký názor majú jednotlivci na otázku propagácie ekologického cestovného ruchu, či je ekologický cestovný ruch dostatočne propagovaný, alebo naopak by malo byť vynaložené väčšie úsilie na zvýšenie povedomia medzi ľuďmi. Grafické výsledky sú zobrazené na grafoch č. 9 a 10.

Graf č. 11: Odpoveď mužov na otázku č. 9

Graf č. 12: Odpoveď žien na otázku č. 9



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z dotazníka

Jednotliví respondenti majú povedomie o ekologickom cestovnom ruchu a taktiež využívajú rozličné formy ekologického cestovného ruchu. Avšak na základe analyzovaných výsledkov som dospel k záveru, že ekologický cestovný ruch by mal byť viac propagovaný, nakoľko väčšina respondentov si myslí a aj podľa môjho názoru, je propagovaný vo veľmi malej miere.

Ak by sa posilnila propagácia ekologického cestovného ruchu a zvýšila regulácia masového cestovného ruchu, prispelo by to tak k rešpektovaniu krajinej oblasti, prírodného dedičstva a k ochrane životného prostredia.



## DISKUSIA

Praktická časť bakalárskej práce charakterizuje ekologický cestovný ruch a jeho vybrané formy. Zaoberá sa jeho nevyhnutnosťou vo vybraných krajinných oblastiach. Na príklade chránenej krajinej oblasti Biskupické luhy analyzuje potrebu ekologického cestovného ruchu.

Biskupické luhy sú oblasťou s výskytom chránených druhov zvierat, rastlinstva a prírodných biotopov. Ekologická forma cestovného ruchu by mohla prispieť k udržateľnosti kvality životného a prírodného prostredia. V prípade neregulovania masového cestovného ruchu v danej oblasti by došlo k znečisťovaniu a znehodnoteniu prírodného bohatstva daného územia.

Daná oblasť ponúka širokú škálu využitia foriem ekologicky šetrného cestovného ruchu, ako napríklad: cykloturistika, pešia turistika, inline turistika a hipoturistika. Aj v prípade využitia takejto formy cestovného ruchu je nutná jeho regulácia, aby nedošlo k premene ekologického na masový cestovný ruch.

Posledná kapitola záverečnej práce je venovaná analýze verejnej mierky medzi študentami vysokých škôl o ekologickom cestovnom ruchu. Myšlienkou dotazníku bolo poukázať na nedostatky vedomia respondentov o ekologickom cestovnom ruchu. Na základe prieskumu bola táto hypotéza potvrdená.

Ekologicky cestovný ruch a jeho formy sú medzi ľuďmi síce známe, ale málo využívané. Taktiež to platí aj v prípade návštevnosti ekologicky šetrných budov a zariadení v cestovnom ruchu.

Na základe týchto zistení je odporúčané zvýšiť propagáciu ekologicky šetrného cestovného ruchu a tým zvýšiť povedomie ľudí o jeho jednotlivých formách a ich pozitívnych vplyvoch na životné prostredie.

## ZÁVER

V prvej časti bakalárskej práce sú zaznamenané základné informácie ktoré sa týkajú cestovného ruchu, faktorov ktoré naň vplývajú a ako samotný cestovný ruch vplýva na svoje okolie v ktorom je vykonávaný. Je potrebné si uvedomiť, že práve prírodné a kultúrne podmienky a kvalita životného prostredia, majú pre trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu jeden z najväčších významov. Dopad cestovného ruchu na životné prostredie v porovnaní s priemyslom nie je tak výrazný. No treba si uvedomiť, že cestovný ruch je jedným z najrýchlejšie sa rozvíjajúcim odvetvím a neregulovaním jeho nepriaznivých vplyvov môže dôjsť fatálnym následkom. Práve preto je potrebné zvýšiť povedomie a propagáciu ekologického cestovného ruchu. Ekologický cestovný ruch v sebe zahŕňa šetrné cestovanie a spoznávanie prírodného dedičstva jednotlivých krajín. Ekologicky šetrný cestovný ruch rešpektuje kultúrne a prírodné dedičstvo, dbá o životné prostredie a udržiava blahobyt obyvateľstva. Ekologický cestovný ruch a jeho formy, konkrétne agroturistika a vidiecky turizmus prispievajú v značnej miere k narastaniu príjmov v súvislosti s poľnohospodárskou výrobou, nakoľko práve prostredníctvom nich dochádza k propagácii jednotlivých poľnohospodárskych výrobkov. Je potrebné vytváranie foriem ekologicky šetrného cestovného ruchu, ktoré napomáhajú k ochrane životného prostredia a následne ich správne manažovanie, aby aj z takýchto foriem nevznikol len trend spoločnosti.

Jednou takouto lokalitou, ktorá poskytuje možnosti ekologického cestovného ruchu a je potrebné aby bola chránená jej prírodná krása sú aj Biskupické luhy.

V závere práce sa nachádza prieskum o povedomí ekologicky šetrných foriem cestovného ruchu a v grafickom zobrazení sa nachádzajú zistenia o danej problematike.

## POUŽITÉ ZDROJE

### Knižné zdroje:

1. ELIÁŠ, P. 2007. *Ekológia*. Nitra: Vydavateľstvo SPU, 2007. 8-9 s. ISBN 978-80-8069-939-0.
2. FEHÉR, A. 2006. *Prírodné zdroje, ich využitie a ochrana*. Nitra: Vydavateľstvo SPU, 2006. 11 s. ISBN 80-8069-692-6.
3. GÁBRIŠ, L. a kol. 1998: *Ochrana a tvorba životného prostredia v poľnohospodárstve*. Nitra: Vydavateľstvo SPU, 1998. 461 s. ISBN 80-10-005020-7.
4. GÚČIK, M. 2011. *Cestovný ruch*. Banská Bystrica: Slovak-Swiss Tourism. 308 s. ISBN 978-80-89090-80-8.
5. HABÁN, M., OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. Nitra: SPU. 154. ISBN 80-8069-451-6.
6. MATUŠÍKOVÁ, D. 2013. *Vidiecky turizmus a agroturizmus*. Prešov: Bookman, s.r.o.. 154 s. ISBN 978-80-8165-024-6.
7. MORAVČÍKOVÁ, D., KUČÍRKOVÁ, D. 2003. *Rurálna sociológia*. Nitra: SPU, 116s., ISBN 80-86-69-153-3.
8. NOSKOVIČ, J. a kol. 2003. *Ochrana a tvorba životného prostredia*. Nitra: Vydavateľstvo SPU, 2003. 5-6 s. ISBN 80-8069-263-7.
9. PÁSKOVA M. 2009. *Udržiteľnot rozvoje cestovného ruchu*. GAUDEAMUS: Hradec Králove. 298 s. ISBN: 978-80-7435-006-1.
10. SNIŠČÁK, V. a kol 1997. *Služby a cestovný ruch*. Bratislava: Ekonóm. 106-107, 112,137,142 s. ISBN 80-225-0873-X.

### Internetové zdroje:

1. BISKUPICKÉ LUHY. Dostupné online na: (<http://broz.sk/biskupicke-luhy>).
2. GLOBÁLNÍ ETICKÝ KÓDEX. Dostupný online na: ([http://www.eden-czechtourism.cz/files/czech\\_code\\_of\\_ethics.pdf](http://www.eden-czechtourism.cz/files/czech_code_of_ethics.pdf)).
3. KOLEKTIV KONSORCIA SPROR PLUS. Cestovný ruch a udržateľný rozvoj. Dostupné online na: [http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9-2b23356dcff2/GetFile15\\_1.pdf](http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf).

4. NÁRODNÝ PROGRAM ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE. Dostupné online: ([www.invitour.sk/doc/articles/npcr.doc](http://www.invitour.sk/doc/articles/npcr.doc)).
5. NATURA 2000. Dostupné online na: (<http://www.sopsr.sk/natura/?p=4&sec=5&kod=SKUEV0295>).
6. OCHRANA PŘÍRODY: Udržitelnost cestovního ruchu a ochrany přírody a krajiny v České republice. 2010. Dostupné online na: (<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/udrizitelnost-cestovniho-ruchu/>).
7. OSTROV KOPÁČ. Dostupné online na: ([http://hiking.sk/hk/ar/370/ostrov\\_kopac.html](http://hiking.sk/hk/ar/370/ostrov_kopac.html)).
8. REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH. Dostupné online na: ([http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/sprava2001/25\\_rekreacia.pdf](http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/sprava2001/25_rekreacia.pdf)).
9. SLOVENSKÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ INVESTÍCIÍ A OBCHODU: Analýza cestovného ruchu. Dostupné online: ([http://www.sario.sk/userfiles/file/sario/pzi/sektorove/turisticky/turisticky\\_ruch.pdf](http://www.sario.sk/userfiles/file/sario/pzi/sektorove/turisticky/turisticky_ruch.pdf)).
10. SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA: Cestovný ruch a jeho vplyv na životné prostredie v Slovenskej republike k roku 2011. Dostupné online na: (<http://www.enviroportal.sk/uploads/spravy/sprava-cr-2013-final.pdf>).
11. ŠTATISTIKA CESTOVNÉHO RUCHU. Dostupné online: ([http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism\\_statistics/sk](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics/sk)).

## ZOZNAM OBRÁZKOV, GRAFOV A TABULIEK

Tabuľka č. 1: Rozdiel medzi masovým a ekologickým cestovným ruchom.....	25
Tabuľka číslo 2: Chránené druhy .....	32
Obrázok číslo 1: Agroturistika v rámci cestovného ruchu. ....	29
Obrázok číslo 2: Mapa lokality .....	30
Graf č. 1: Odpoveď mužov na otázku č. 1 .....	35
Graf č. 2: Odpoveď žien na otázku č. 1 .....	35
Graf č. 3: Odpoveď mužov na otázku č. 2.....	36
Graf č. 5: Odpoveď mužov na otázku č. 3.....	37
Graf č. 6: Odpoveď žien na otázku č 3 .....	37
Graf č. 7: Odpoveď mužov na otázku č. 5.....	38
Graf č. 8: Odpoveď žien na otázku č. 5.....	38
Graf č. 9: Odpoveď mužov na otázku č. 7.....	39
Graf 10: Odpoveď žien na otázku č. 7.....	39
Graf č. 11: Odpoveď mužov na otázku č. 9.....	40
Graf č. 12: Odpoveď žien na otázku č. 9.....	40